

Valter Vuleta
Marijan Meter
Dubravko Šimenc

ANALIZA POKAZATELJA EFIKASNOSTI RUKOMETNIH VRATARA NA SVJETSKOM PRVENSTVU 2009. U HRVATSKOJ

1. UVOD

U suvremenom rukometu vratar je igrač od posebnog značaja. Ekspoziran je kao vođa ekipe i pojedinac koji je najodgovorniji za poraz, ali i najzaslužniji za uspjeh svoje momčadi. Vratar je posljednja prepreka protivničkim naporima da postignu zgoditak. Iskusan vratar savjetnik je ostalim igračima u obrani, upozorava ih na postavljanje, pogreške i skreće im pažnju na najopasnije protivničke igrače koji mogu ugroziti gol.

Svaka rukometna utakmica pruža brojne mogućnosti za registriranje podataka (o vrstama i kvaliteti djelovanja vratara, igrača i sastava) koji su pogodni za interpretaciju. Primjena statističke analize u procesu suvremenog treninga i natjecanja u rukometu, višestruko je značajna i neizostavna u postizanju vrhunskih rezultata.

U tijeku igre moguće je zabilježiti svaki uspješan i neuspješan potez svakog pojedinca. Na taj način se dobivaju objektivni pokazatelji stanja, odnosno efikasnosti vratara, igrača i momčadi, stoga trener meritorno može ocijeniti doprinos svakog vratara i igrača u uspjehu i neuspjehu ekipe. (Vuleta i sur, 2003, Rogulj 2003, Gručić i sur, 2006. V. Vuleta i sur. 2008).

Osnovni je *cilj istraživanja* prikazati učinkovitost vratara na Svjetskom prvenstvu u Hrvatskoj 2009. godine.

2. METODE RADA

2.1. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika čine 18 vratara iz osam prvoplasiranih reprezentacija sudionika Svjetskog prvenstva u Hrvatskoj 2009. godine.

MOMČAD	RB	PREZIME I IME	GODINE	VISINA (cm)	TEŽINA (kg)	BROJ MEĐUNARODNIH UTAKMICA
FRANCUSKA	1.	Karaboue Daouda	34	197	97	88
	2.	Omeyer Thierry	33	191	95	152
HRVATSKA	1.	Losert Venio	33	191	94	162
	2.	Alilović Mirko	24	200	105	44
POLJSKA	1.	Szmal Slawomir	31	190	90	172
	2.	Malcher Adam	23	200	117	17
DANSKA	1.	Kasper Hvidt	33	192	98	207
	2.	Landin Jacobsen	21	200	92	15
NJEMAČKA	1.	Bitter Johannes	27	204	104	113
	2.	Carsten Lichtlein	29	202	100	113
	3.	Heinevetter Silvio	25	194	97	34
MAĐARSKA	1.	Puljezević Nenad	36	195	111	45
	2.	Fazekas Nandor	27	192	92	48
ŠVEDSKA	1.	Palicka Andreas	23	189	93	14
	2.	Sjostrand Johan	22	195	95	14
	3.	Sandstrom Per	29	191	95	54
SRBIJA	1.	Stanić Darko	31	190	103	65
	2.	Pejanović Dimitrije	35	198	97	50
		Prosječne vrijednosti	29	195	98	78

2.2. Uzorak varijabli

Uzorak varijabli u ovom istraživanju čine dvije varijable uspješnih i neuspješnih obrana vratara prilikom šutiranja sa vanjskih pozicija (9m), šutiranje s pozicije pivota (6m), šutiranje s krilnih pozicija, šutiranje iz kontre, šutiranje iz polukontre i šutiranje sa 7 metara.

2.3. Način prikupljanja podataka

Podaci su prikupljeni opservacijom vratara osam prvoplasiranih reprezentacija na prvenstvu te upisivanjem događaja u posebno konstruiran statistički obrazac za praćenje rukometne utakmice (službena statistika IHF-a).

2.4. Metode obrade podataka

U radu je korištena analiza frekvencija šutiranja lopte na gol te obrane vratara s time da su navedene posebno frekvencije uspješnih, posebno neuspješnih šutiranja na gol, broj upućenih lopti u okvir gola (stativa) te su izračunati postoci efikasnosti obranjenih šuteva na gol.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

U tablici 1. prikazani su ukupni učinci 18 vratara s pojedinih igračkih pozicija osam prvoplasiranih reprezentacija na Svjetskom prvenstvu u Hrvatskoj 2009. godine.

Vrlo je važno znati s kojih pojedinih igračkih pozicija vratar brani najbolje, a s kojih najslabije, pa prema tim pokazateljima mogu određivati taktičke varijante obrane. Pokazatelji obrana vratara s pojedinih igračkih pozicija daje mogućnost taktičkog djelovanja stručnog stožera da kombinira više vrsta obrana koje odgovaraju određenom vrataru, a isto tako sprečava kvalitetno šutiranje pojedinih protivničkih igrača.

Može se primijetiti da najbolji rezultat uspješnosti obrana s linije 6 metara ima Sjostrand Johan vratar reprezentacije Švedske od ukupno 54 %, dok je najslabiji, također vratar Švedske reprezentacije Palicka Andreas s 5 % ukupne uspješnosti. Naši vratari imali su 40 % Mirko Alilović, odnosno 30 % Venio Losert.

Šutove s krila najuspješnije je također zaustavljao vratar Švedske reprezentacije Sandstrom Per. Obranio je 8 od 14 udaraca što je ukupno 57 % uspješnosti. Naš Mirko Alilović je na trećem mjestu s visokih 52 %, ali na njegova vrata je upućeno duplo više udaraca nego na vrata Sandstrom Pera. Mirko Alilović uspješno je obranio 19 udaraca s krila od ukupno upućenih 36, što iznosi visokih 52 %, pa s pravom možemo reći da je Mirko jedan od najboljih vratara u obranama s krilnih pozicija i to može biti značajna informacija za naš stručni stožer za taktičko djelovanje na planu formiranja, uigravanja i postavljanja formacije obrane.

Mirko Alilović je još uspješniji na udarce s vanjskih pozicija gdje je postigao visokih 62 % ukupne učinkovitosti i dijeli prvo mjesto s vratarom Francuske reprezentacije Karabouem Daouda. Najslabiji je mladi vratar Poljske reprezentacije Malcher Adam s 34 % uspješnosti ali on je veoma malo vremena proveo u igri jer nije bilo potrebe previše mijenjati iskusnog vratara Slawomira Szmala. Venio Losert imao je 45 % ukupne uspješnosti u obranama s vanjskih pozicija.

S linije sedam metara učinkovitost vratara ne daje pravi uvid u ukupnu kvalitetu samog vratara jer nerijetko rezervni vratari, ili čak specijalisti za sedmerce, povremeno ulaze u igru da bi obranili te udarce. Najuspješniji s linije sedam metara bio je Mađarski vratar Fazekas Nandor. Uspješno je obranio pet od jedanaest sedmeraca što je 45 % učinkovitosti. Naš Venio Losert je obranio šest sedmeraca od šesnaest

upućenih što čini 38 % učinkovitosti. Mirko Alilović obranio je samo dva od devet što čini 23 %, a najviše, osam sedmeraca obranio je vratar Njemačke reprezentacije Bitter Johannes, ali je on pokušao zaustaviti 23 udarca s linije sedam metara pa to čini 35 % uspješnosti.

Tablica 1. Učinkovitost vratara

R	VRATAR	UKUPNI UČINAK		ŠUT SA 6 M		ŠUT S KRILA		ŠUT S 9 M		ŠUT SA 7 M		KONTRA		POLU KONTRA	
FRA	OMEYER THIERRY	91/244	37%	9/44	20%	14/30	46%	56/110	51%	4/20	20%	6/32	18%	2/8	25%
	KARABOUE DAOUDA	41/99	41%	5/24	20%	3/6	50%	28/45	62%	2/9	22%	3/11	27%	0/4	0%
HRV	MIRKO ALILOVIĆ	82/230	36%	15/37	40%	19/36	52%	40/94	62%	2/9	22%	3/11	27%	0/4	0%
	VENIO LOSSERT	45/125	36%	9/30	30%	8/18	44%	21/46	45%	6/16	38%	1/10	10%	0/5	0%
POL	SLAWOMIR SZMAL	119/334	36%	19/50	38%	15/57	26%	69/150	46%	5/31	16%	11/42	26%	0/4	0%
	MALCHER ADAM	17/66	25%	1/8	12%	2/7	28%	12/35	34%	1/6	16%	1/9	11%	0/1	0%
DAN	KASPER HVIDT	114/320	36%	13/56	23%	15/37	40%	72/145	49%	5/20	25%	3/37	8%	6/25	24%
	LANDIN NIKLAS JACOBSEN	30/84	36%	2/10	20%	5/9	55%	19/49	38%	3/9	33%	1/5	20%	0/2	0%
NJE	BITTER JOHANNES	65/191	34%	8/28	28%	10/29	34%	31/83	37%	8/23	35%	6/21	28%	2/7	28%
	CARSTEN LICHTLEIN	33/98	33%	3/12	25%	2/8	25%	21/49	43%	3/14	21%	4/12	33%	0/3	0%
	HEINEVETTER SILVIO	29/66	43%	5/12	41%	2/7	28%	18/32	56%	0/5	0%	4/9	44%	0/2	0%
MAD	PULJEVIĆ NENAD	56/167	33%	4/30	13%	8/19	42%	38/78	48%	3/15	20%	3/14	21%	0/11	0%
	FAZEKAS NANDOR	79/195	41%	12/38	31%	8/23	34%	45/90	50%	5/11	45%	7/20	35%	2/13	15%
ŠVE	SJOSTRAND JOHAN	56/150	37%	12/22	54%	7/21	33%	29/67	43%	4/16	25%	3/18	16%	1/6	16%
	SANDSTROM PER	52/118	44%	7/27	26%	8/14	57%	30/53	56%	1/6	16%	5/16	31%	1/2	50%
	PALICKA ANDREAS	44/116	38%	1/18	5%	4/14	28%	33/58	57%	3/7	43%	3/17	17%	0/2	0%
SRB	PEJANOVIĆ DIMITRIJE	82/232	35%	13/44	29%	20/49	44%	29/71	41%	3/13	23%	14/40	35%	3/15	20%
	STANIĆ DARKO	58/189	30%	9/27	33%	15/39	38%	26/70	37%	3/15	20%	5/33	15%	0/5	0%

Šutovi iz kontre i polukontre gotovo su stopostotna šansa za igrača jer igrači iz zaleta gotovo neometano skaču s linije šest metara u vratarov prostor i slobodno šutiraju pa zato jako malo šanse ostavljaju vrataru u obranama iz tih pozicija.

Ipakiskusni vratari znaju taktički nadmudriti protivničkog igrača i iz tih pozicija ipak ponekad izaći kao pobjednici. Recimoiskusni vratar srpske reprezentacije obranio je čak 14 kontri od 40 što čini 35% učinkovitosti, mladi vratar njemačke reprezentacije Heinevetter Silvio ostvario je čak 44% uspješnosti iz kontre jer je obranio 4 od 9 šutova. Naši vratari su bili izrazito slabi iz tih pozicija, Uspjeli su obraniti tek 4 od 30 udaraca iz kontre i polukontre.

U tablici 3 prikazana je ukupna učinkovitost svih vratarata koji su nastupali za svoje reprezentacije (osam prvoplasiranih). Zanimljivo je da su vratari sedmoplasirane Švedske reprezentacije imali ukupno najbolju statistiku učinkovitosti obrana od 40 %, a sam Sandstrom Per ostvario je čak 44% uspješnosti obrana. Ali moramo uzeti u obzir da je na njihova vrata upućeno čak 384 udarca od čega su oni zajedno uspješno obranili 152 udarca.

Francuski vratari, drugi su po učinkovitosti s 39% uspješnosti obrana, doveli francusku reprezentaciju do zlata s obranjenih 132 udarca od 343 upućenih na njihova vrata.

Naši vratari imali su podjednak postotak učinkovitosti 36% s tim da je na gol Mirka Alilovića upućeno skoro duplo više udaraca nego na gol Venia Loserta. Alilović je imao ukupno obranjenih 82 šuta od 230, a Losert je obranio 45 od 125 udaraca na njegov gol.

Tablica 3. Ukupna učinkovitost vratarata

RB	MOMČAD	VRATARI	POJEDINAČNA % UČINKOVITOST	ZAJEDNIČKA % UČINKOVITOST	PLASMAN MOMČADI
1.	FRANCUSKA	Omeyer Thierry	37%	39%	1
		Karaboue Daouda	41%		
2.	HRVATSKA	Losert Venio	36%	36%	2
		Alilović Mirko	36%		
3.	POLJSKA	Szmal Slawomir	36%	31%	3
		Malcher Adam	27%		
4.	DANSKA	Hvidt Kasper	36%	36%	4
		Landin Jacobsen	36%		
5.	NJEMAČKA	Bitter Johannes	32%	31%	5
		Carsten Lichtlein	32%		
		Heinevetter Silvio	30%		

6.	MAĐARSKA	Fazekas Nandor	41%	36%	6
		Puljezović Nenad	31%		
7.	ŠVEDSKA	Sjostrand Johan	37%	40%	7
		Sandstrom Per	44%		
		Palicka Andreas	38%		
8.	SRBIJA	Stanić Darko	29%	31%	8
		Pejanović Dimitrije	34%		

Logično je da su najmanju uspješnost obrana od 31 % imali vratari reprezentacije Srbije koja je plasirana na osmom mjestu. Analizom statističkih podataka učinkovitosti vratara na SP u Hrvatskoj 2009. dobiven je prosjek od 35 % ukupne učinkovitosti vratara

Dobiveni podaci imat će pragmatičnu vrijednost u cilju planiranja i programiranja treninga vratara.

5. ZAKLJUČAK

U ovom radu analizirano je 18 vratara pojedinačno iz osam prvoplasiranih ekipa te njihova zajednička učinkovitost nacionane selekcije za koji su nastupale na SP u Hrvatskoj 2009. gdje je francuska reprezentacija osvojila prvo mjesto i zlatnu medalju,

Hrvatska je bila druga sa osvojenim srebrom, a reprezentacija Poljske osvojila je treće mjesto i brončanu medalju. Analizirani su još i vratari četvrte danske, pete njemačke, šeste mađarske, sedme švedske i osme srpske reprezentacije.

Prema ovoj detaljnoj analizi učinkovitosti vratara imamo značajne informacije o samim vratarima. Dobar, pouzdan i siguran vratar mora braniti podjednako dobro sa svih pozicija, na svim utakmicama, kako slabijim tako i na onim najvažnijim. Veoma je bitno koliko i kako je vratar kondicijski, tehničko-taktički i psihički pripremljen. Odras visokog postotka uspješnosti vratara švedske reprezentacije je taj što oni brane u jakim klubovima, u najjačoj rukometnoj ligi, u Njemačkoj. Jedan od bitnih faktora je taj da li je vratar u svom klubu prvi, tj da li on uvijek počinje kao prvi vratar i provodi više vremena u samoj igri, dok drugi sjede na klupi. Venio Losert nije imao dovoljnu minutažu u svom klubu pa se to i primijetilo u samoj igri na SP u Hrvatskoj jer je Mirko Alilović kao prvi vratar provodio više vremena u igri. Veliku ulogu u učinkovitosti vratara imaju obrambeni suigrači jer oni u velikoj mjeri pomažu svom vrataru s raznim obrambenim sprečavanjem protivničkih igrača raznim blokovima, prekidima, itd. Vrtarima reprezentacije Francuske je u velikoj mjeri olakšano branjenje udaraca jer njihova ekipa igra veoma dobru i čvrstu obranu i samim tim pomaže svojim vratarima. Kada se svi ti čimbenici uzajamno poslože, kada imamo

dobru obranu koja pomaže vrataru i kada je vratar psihički, kondicijski i tehničko-taktički dobro pripremljen, i sa velikim iskustvom, može se sa sigurnošću tvrditi da je vratar jedan od ključnih čimbenika uspješnosti njegove rukometne ekipe.

6. LITERATURA

1. Arslanagić, A. (1997). Rukomet, priručnik za trenere, vratare i igrače. Čakovec: Zrinski.
2. Gruić, I., D. Vuleta, K. Ohnjec (2006). Utjecaj postignutih golova tijekom rukometne utakmice svjetskog prvenstva za žene u Hrvatskoj 2003. na konačni rezultat. Zbornik radova 15. ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske, Rovinj, 20. do 24. lipnja 2006, 126-132.
3. International Handball Federation The 21 Men s Handball World Championship. Official results and statistics. S mreže skinuto 15.01.2010. S adrese International Handball Federation.
4. Meter, F. (1989). Rad s golmanima. Zavidovići 1990.
5. Rogulj, N. (2000). Tehnika, taktika i trening vratara u rukometu. Split: Fakultet prirodoslovno – matematičkih znanosti i odgojnih područja,
6. Vuleta, D., D. Milanović i H. Sertić (2003). Relations among variables of shooting for a goal and outcomes of the 2000 Men,s European Handball Championship Matches. Kinesiology, 35 (2),168-183.
7. Vuleta, D., D. Milanović i sur. (2004). Znanstvena istraživanja u rukometu. Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu (270 stranice).
8. Vuleta, V., Vuleta D. Ml., D. Vuleta (2008). Analiza učinkovitosti vratara Hrvatske rukometne reprezentacije na Svjetskom prvenstvu 2003. u Portugalu. Zbornik radova 17. ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske „Stanje i perspektiva razvoja u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije“, Poreč, 24-28. lipanj, 2008. 585-590.